

"LEVEN OP DE HEIBLOEM"

verhalen van vroeger

Een publicatie van Heemkundevereniging Heibloem
Nummer 4 van 18, maart 2024

Stokershorst en de Heibloem in oorlogstijd

Hoofdgebouw voor de oorlog

Vervolg nummer 3

Al het vee werd nu bij de boeren door de Duitsers in beslag genomen en weggevoerd; ook dat van Stokershorst. Maar twee stamboekmerries en een paar veulens hebben wij nog kunnen redden. Telkens brachten wij ze van de ene plaats naar de andere en zo zijn ze tenslotte in ons bezit gebleven; maar het heeft heel wat moeite gekost. Trouwens, wij waren daarin niet alleen: de boeren deden ook hun best om hun paarden en vee te behouden; zij zaten er mee in de bossen verscholen en hielden er dag en nacht de wacht bij.

Nu moet u niet denken, dat de Broeders en de jongens de hele dag bij de boeren in een dolce far niente doorbrachten. Kunt u begrijpen! Ik heb al een en ander van de voedselvoorziening verteld. En verder was er werk in overvloed. Zo moest bijvoorbeeld het bijeengebrachte voedsel en het gebakken brood over de 14 huizen, waarin Stokershorst was ondergebracht, verdeeld worden. En wie daaraan niet kon meewerken, wel, die hielp de boeren met hun werk. Op een boerderij is altijd genoeg te doen.

Zo ging dan deze week, laten we zeggen: tamelijk rustig voorbij en het werd zondag 8 oktober. Een ongeluksdag, niet zozeer voor ons als wel voor de boeren. 's Morgens al vroeg was er razzia. U weet wat dat zeggen wil: zoveel als een slaven jacht. Alle boerderijen werden onderzocht en het jonge volk meegenomen, zogenaamd om een paar dagen in de buurt te werken, maar in werkelijkheid om naar Duitsland gevoerd te worden. 't Begon bij Hendriks.

Twee van onze knechts en twee zonen van de boer werden daar aangehouden. En zo ging het voort. Maar vooral bij de kerken sloegen de Duitsers hun slag, daarvoor hielden zij hun razzia's in deze streken dan ook bij voorkeur op zondag. Pater Rector las die dag twee Heilige Missen in het "evacuatiekamp." Dat was een barakkenkamp op ongeveer een half uur lopen van Stokershorst gelegen, waarin evacu  s uit andere provincies waren ondergebracht. Om 8 uur was de eerste H. Mis, waar onze oudere jongens naar toe gegaan waren, en toen deze uit was, stonden de Duitsers aan de deuren. Onze jongens lieten ze gelukkig met rust, maar drie van onze jongere Broeders moesten mee. Het waren Broeder Hubertus, Broeder Nicasius en Broeder Constantius. Zij hebben mij later in geuren en kleuren hun avonturen verteld. Ik zal er u een kort relaas van geven, anders wordt mijn verhaal veel te lang.

Toen de Duitsers geen kans meer zagen nog meer mannen te pakken te krijgen, trokken ze met de ongeveer 60 mensen, die ze hadden, naar Roggel. Daar kwamen de opgepikten uit die plaats en uit Heythuysen er bij en daar hadden de Broeders een gelukje: er kwam een hoge officier bij de groep en deze zeide, dat de Broeders vrij waren. Broeder Nicasius en Broeder Constantius zijn toen direct teruggegaan. Zij waren om vier uur weer bij hun boerderij. Maar Broeder Hubertus had medelijden met de oudere mannen, die mee moesten en vooral met enkele goede kennissen uit de buurt van Stokershorst, en hij wilde nog proberen die vrij te krijgen. Daarom is hij nog tot de avond met de troep meegetrokken. En niet voor niets. Want werkelijk, het gelukte hem. De andere morgen kwam hij, na een heel lange wandeling, met enkele oudere mannen terug bij Stokershorst, en bracht zo grote blijdschap in enkele gezinnen.

Toen kwam 9 oktober, een dag, die ik nooit van mijn leven zal vergeten. Het eerste gebeuren was, dat de drie Broeders, die nog steeds iedere dag naar Stokershorst gingen om daar te werken, het vertikten om nog verder een vinger voor de Duitsers uit te steken. Bovendien werd het hun met al die beschietingen daar veel te gevaarlijk. Zij gingen er dus niet meer naar toe. Ik gaf hun groot gelijk, maar ik was toch wel wat bang, dat de Duitsers dat aan de Overste zouden wijten. Dat was één, en nog niet zo erg.

Het tweede was, dat ik tegen de avond opdracht kreeg om de sleutels van de sacristie van de kluis af te geven aan de commandant. Dat was lelijker, want in de kluis zaten al onze kerksieraden en de H. Vaten, afijn heel wat van grote waarde. Ik zat er erg mee in.

Maar toen bood Pater Rector aan ze zelf te brengen met Broeder Theogonius, de koster, om te zien wat de Duitsers van plan waren. Maar Pater Rector kreeg geen kans om in de sacristie te komen. De Duitsers zochten documenten van de Engelsen, zeiden zij, en dat konden ze alleen wel af. Hij kon wel inrukken, snauwden ze hem toe, en de Broeder Overste gaan zoeken, want zij moesten zich samen die avond nog bij de commandant melden. Dat was drie!

Toevallig ontmoette ik Pater Rector bij een van de boeren en wij besloten na enig overleg maar direct naar Stokershorst te gaan. Klaar is klaar. Wij dus naar Stokershorst. Wij moesten daar eerst een kwartier wachten en toen werd ons goedgunstig toegestaan het kantoor binnen te gaan, onze vroegere kousenstopperij. Wij moesten vertellen wat wij kwamen doen, en daarna belden zij "Het Kruis" op. "Het Kruis", dat is een flink landhuis, ongeveer een kwartier van Stokershorst af. Daar verbleef de commandant van de stelling. Het antwoord was, dat wij met de feldwebel naar "Het Kruis" moesten komen. Wij werden naar buiten gestuurd en daar moesten wij wachten tot de feldwebel kwam. Dat duurde een half uurtje en toen gingen wij met z'n drieën op stap!

Overzicht Stokershorst en 't Kruis

In "Het Kruis" werden wij eerst in de keuken gelaten, waar de soldaten het diner voor de officieren gereed maakten. Wij moesten maar weer wachten, tot de heren klaar waren. Dat duurde weer een half uur, maar gelukkig kregen wij ieder een stoel, zodat we erbij konden zitten.

Toen werd ik alleen binnengeroepen, in de grote zitkamer van het huis. Er waren daar een stuk of tien officieren. Ik herkende er verschillende. Ook die oberleutnant, u weet wel die textielrover, was er bij, wat ik nu juist niet aangenaam vond. Zij namen niet de minste notitie van mij, totdat de commandant kwam. 't Was een erg onvriendelijk heer, en hij wilde mij direct een verhoor gaan afnemen, maar ik zei hem dat ik geen Duits verstand. Ik snapte wel waar het zowat om ging, maar ik deed maar net of ik niets begreep, haalde mijn schouders maar eens op en gaf geen antwoord.

Toen moest Pater Rector komen. Deze verstand en sprak het Duits heel goed. Ik kreeg een tolk, die alles voor mij vertaalde, en toen begon het verhoor, of laat ik maar liever zeggen: de beschuldiging.

Ten eerste: wij hadden een uitkijkpost ergens in het bos en seinden vandaar naar de Engelsen, die zo precies wisten hoeveel manschappen er in de stelling Stokershorst zaten. Dat was natuurlijk grote klets.

Ten tweede: Pater Rector was die zondag met een Broeder aan de overkant van het kanaal geweest en daar had hij contact met de Engelsen gehad, want diezelfde nacht was een luitenant door de Engelsen gewond en gevangen genomen. Dat eerste deel was waar, want Pater Rector had de H. Communie bij Trienekes gebracht, maar dat tweede was natuurlijk reine nonsens.

Ten derde: er was een "Pater", die vloeiend Engels sprak en die had naar de Engelsen geseind. Zij meenden dat het de timmerman was. Nu moet u weten, dat Broeder Angelus, de timmerman en directeur van de ambachtsschool, net anderhalf woord Engels kende; maar hij had tegen een Duitser eens in een onbewaakt ogenblik "Yes" gezegd, en dat was de oorsprong van dat fabeltje.

In één woord: wij werden beschuldigd van verraad en van verstandhouding met de vijand. Geen kleinigheid.

Wij antwoordden zo goed mogelijk en naar waarheid en de heren werden daardoor natuurlijk niets wijzer.

Of ik de Broeders kon vertrouwen, vroeg de commandant. "Volkomen", zei ik. Of ik soms nooit gelogen had? "Ieder mens is leugenachtig," antwoordde ik, "maar ik verzeker u dat ik nu de volle waarheid zeg en niets anders."

Toen begonnen de heren te lachen. Zij zouden wel eens laten zien, wat een leugenaars wij waren. Zij hadden laatst gevraagd of wij wijn hadden, en toen hadden wij gezegd van niet. En nu hadden ze toch wijn gevonden en die stond nu bij hen op tafel. Een tastbaarder bewijs kon al niet en of dat soms geen leugens waren?